

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

การศึกษาวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีน
 กรณีศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 Chinese Textbook and Coursebook Analysis: A Case Study of Chinese Major,
 Udon Thani Rajabhat University

ชลาสินธุ์ ดวงเลิศ¹, ยอดขวัญ ชันติยู², แคททริยา เขาวงศ์³
^{1,2,3}สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทคัดย่อ

บทความนี้คณะผู้วิจัยได้นำหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนสาขาวิชาภาษาจีนมาศึกษาวิเคราะห์การเลือกใช้หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีน โดยใช้หลักการ 4 ด้าน คือ 1.) ความเหมาะสม 2.) ความสอดคล้อง 3.) มาตรฐาน 4.) ความน่าสนใจ เพื่อหาแนวทางการเลือกใช้หนังสือแบบเรียนและการพัฒนาเอกสารประกอบการสอน ผลการศึกษาพบว่าหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนมีข้อดีและข้อควรระวังหลายประการ หนังสือแบบเรียนมีความเป็นมาตรฐานและความน่าสนใจ แต่ยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เรียนในรายวิชานั้น ๆ เท่าที่ควร ในทางกลับกันเอกสารประกอบการสอน มีการคำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา แต่ในส่วนของมาตรฐานและความน่าสนใจกลับยังขาดการคำนึงในส่วนนี้ไปบ้าง ดังนั้นผู้สอนต้องมีการสื่อสารและทำความเข้าใจเพื่อบูรณาการเนื้อหาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีการเชื่อมโยงต่อเนื่องเป็นระบบทั้งหลักสูตร พร้อมทั้งทำความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการร่วมกันผลิตหนังสือแบบเรียนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน มุ่งสู่การผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมทางทักษะภาษาแห่งศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: หนังสือแบบเรียน เอกสารประกอบการสอน ภาษาจีน

Abstract

This case study employed Chinese textbook and coursebook to be analyzed as the Chinese textbook and coursebook which aimed at 4 elements: 1) appropriateness, 2) relevance, 3) standard, and 4) attractiveness. The study found the various comparisons between the textbook and the coursebook. The textbook met standard of the course and gained the criteria of attractiveness, but less appropriateness and relevancies to learning objectives. Conversely, the coursebook, which gained lower than the standard and inadequate attractiveness, was considered more appropriateness and relevancies to content of the course.

ชื่อผู้ประสานงาน: ชลาสินธุ์ ดวงเลิศ
 อีเมล: lertduang168@gmail.com

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

Hence, lecturers have to communicate and try to understand each other to integrate the contents in the same way and to connect the whole curriculum systematically. The cooperation with the outside organization to create the textbook which is suitable for learners and focuses on the language skills preparedness of the 21st century is also discussed.

Keywords: Textbook, Coursebook, Chinese

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเปิดทำการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นระยะเวลากว่า 10 ปี มีการเปิดสาขาวิชาภาษาจีนและการสอนภาษาจีน รวมทั้งวิชาเลือกเสรีในหมวดศึกษาทั่วไปเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสาขาอื่นที่มีความสนใจได้ศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้จัดการเรียนการสอนขึ้นในปี พ.ศ. 2555 เป็นระยะเวลา 9 ปี โดยในแต่ละปีการศึกษาได้ทำการเปิดการเรียนการสอนทั้งหมด 33 รายวิชา รวมรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาวิชาภาษาจีนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องผ่านการสอบวัดระดับภาษาจีนในระดับ 4 ได้อย่างราบรื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายในระดับที่สูงขึ้น โดยได้สำรวจบัณฑิตที่จบการศึกษาในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา พบว่าบัณฑิตยังไม่บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ที่บัณฑิตจะต้องผ่านเกณฑ์สอบวัดระดับภาษาจีนระดับ 4 จากผลสำรวจย้อนหลังบัณฑิต 3 ปีล่าสุด บัณฑิตปี 2563 ผ่าน 57.6% บัณฑิตปี 2562 ผ่าน 74.2% บัณฑิตปี 2561 ผ่าน 94.7% จึงทำให้ต้องกลับมาทบทวนปัญหาที่ทำให้ยังไม่บรรลุเป้าหมายในหลายด้าน ทั้งในด้านการใช้หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอน เทคนิคและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและผู้เรียน ซึ่งพบว่ามีการใช้หนังสือแบบเรียนจากสำนักพิมพ์ 34.37% และเอกสารประกอบการสอนที่จัดทำขึ้นโดยอาจารย์ผู้สอน 65.63% ซึ่งยังไม่ผ่านการประเมินรับรองมาตรฐาน คณะผู้วิจัยได้เห็นตรงกันว่าหัวใจสำคัญอันดับแรกของการเรียนการสอนภาษาจีนคือหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอน

ในปัจจุบันมีการใช้หนังสือและตำราเรียนภาษาจีนที่จัดพิมพ์ทั้งในไทยและจีน รวมถึงเอกสารประกอบการสอนที่จัดทำขึ้นโดยสถานศึกษา ซึ่งแต่ละสถานศึกษามีอิสระในการเลือกใช้ โดยมีผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและปัญหาที่มักพบในการเลือกใช้หนังสือและเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนของสถานศึกษา และได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ดังนี้

นริศ วศินานนท์ (2559ก, 2559ข) ได้กล่าวถึงแบบเรียนในงานวิจัยว่า ปัจจุบันแบบเรียนวิชาภาษาจีนในระดับอุดมศึกษามีผลต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาที่กำลังเผชิญปัญหาความไม่เชื่อมโยงความรู้และการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม

วัชรภรณ์ จุฑะรงค์ (2560) กล่าวว่าไว้ว่าสถานการณ์เกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนวิชาภาษาจีนระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยคือขาดแคลนหนังสือเรียนภาษาจีนประจำในบางวิชา หนังสือเรียนภาษาจีนขาดฉบับที่มีคำอธิบายแปลเป็นภาษาไทยและในบางมหาวิทยาลัยไม่มีอาจารย์ผู้แต่งหนังสือเรียนภาษาจีนหรือเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาจีนในวิชาที่ยังขาดแคลนหนังสือเรียนสำหรับวิชานั้น ๆ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ณัฐกานต์ ทวีวัฒนเศรษฐ์ (2563) กล่าวว่าแบบเรียนควรออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาด้วยตนเองได้ ออกแบบแบบฝึกหัดท้ายบทที่มีความหลากหลาย และกิจกรรมที่สร้างสรรค์ควบคู่กับบทเรียน เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ พร้อมเป็นบุคคลทางทักษะภาษาแห่งศตวรรษ 21

ในส่วนของการเขียนหนังสือตำราภาษาจีนมีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้สังเคราะห์เกี่ยวกับหลักการเรียบเรียงหนังสือแบบเรียนภาษาที่สองโดยทั่วไปว่าควรคำนึงถึงอะไรบ้าง โดย Zhao Xianzhou (赵贤州.1988) กล่าวว่าจะต้องคำนึงถึงหลักสำคัญ 4 ประการ คือ 1) ความเหมาะสม 2) การใช้งาน 3) ความน่าสนใจ 4) มาตรฐาน Liu Xun (刘洵.2000) ก็ให้ข้อเสนอแนะหลักสำคัญในการเขียนตำราไว้ 5 ข้อ 1) ความเหมาะสม 2) ความสอดคล้อง 3) มาตรฐาน 4) ความน่าสนใจ 5) ความเป็นระบบ Lyu Bisong (吕必松.2007) เสนอหลักสำคัญในการเรียบเรียงหนังสือแบบเรียนภาษาที่สองว่าจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างของประเภทหนังสือแบบเรียน แต่ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักการเหล่านี้ คือ 1) ความเหมาะสม 2) ความสอดคล้อง 3) การสื่อสาร 4) ความน่าสนใจ 5) องค์ความรู้ 6) มาตรฐาน ซึ่งหลักการเรียบเรียงหนังสือแบบเรียนที่กล่าวข้างต้นของนักวิชาการที่มีชื่อเสียงเหล่านี้ มีหลักการที่ตรงกันคือ 1) ความเหมาะสม 2) ความสอดคล้อง 3) มาตรฐาน 4) ความน่าสนใจ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นทางคณะผู้วิจัยจึงเห็นพ้องต้องกันว่าควรคำนึงถึงหลักการทั้ง 4 ประการ ดังนี้ 1) ความเหมาะสม 2) ความสอดคล้อง 3) มาตรฐาน 4) ความน่าสนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้และเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอน

1. ด้านความเหมาะสม

มีผู้วิจัยได้กล่าวถึงด้านความเหมาะสมไว้หลายท่าน อาทิ Zhao Xianzhou (赵贤州.1988) กล่าวถึง “ความเหมาะสมของตำราเรียนจะต้องคำนึงถึงระยะเวลาในการเรียน” Yang Shiquan (杨石泉.1991) กล่าวว่า “เป้าหมายในการเรียนการสอน อายุ ฐานะ ภาษาแม่ ระดับความรู้” Li Quan (李泉.2004) กล่าวไว้ว่า “การออกแบบหนังสือแบบเรียนและเนื้อหา จะต้องเหมาะสมกับลักษณะเด่นและความต้องการของผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและปัจจัยของการเรียน สะท้อนให้เห็นถึงจุดยากและจุดสำคัญของภาษาเป้าหมาย และสะท้อนถึงจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของรายวิชา”

เห็นได้ว่าหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนที่ใช้ในหลักสูตร ควรคำนึงถึงระดับความเหมาะสม ความสามารถ และความต้องการจำเพาะที่แตกต่างกันของผู้เรียนในแต่ละชั้นปี บทเรียนของหนังสือแบบเรียนหรือเอกสารประกอบการสอนจะต้องเหมาะสมกับเวลาเรียน ไม่ว่าจะป็นจำนวนชั่วโมง คาบเรียน จำนวนสัปดาห์ในแต่ละภาคการศึกษา

2. ด้านความสอดคล้อง

ผู้วิจัยได้กล่าวถึงด้านความสอดคล้องของตำราเรียนเอาไว้ดังนี้ Lu Jianyi (鲁健骥.1983) กล่าวว่า “เนื้อหาในการเรียนควรเป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการ ซึ่งเน้นไปถึงความสามารถในการสื่อสารทางด้านภาษา” Lyu Bisong (吕必松.1993) กล่าวว่า “ความสอดคล้องรวมถึงประโยชน์ของเนื้อหา เนื้อหาในการสอนควรจะเป็นเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและใช้บ่อย” หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14

"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

สอนภาษาที่สองควรที่จะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก สามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้อง Li Quan (李泉.2007) ที่ได้สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความสอดคล้องไว้ว่า “เนื้อหาของหนังสือแบบเรียนจำเป็นต้องมีประโยชน์ต่อผู้เรียน การเรียบเรียงหนังสือแบบเรียนจำเป็นต้องสะดวกต่อการสอนและง่ายต่อการเข้าใจ”

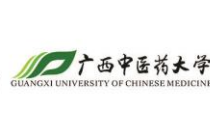
การเลือกบทเรียนควรสอดคล้องใกล้เคียงกับสถานการณ์ในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาไปตามยุคสมัย รวมทั้งคำนึงถึงภูมิหลังวัฒนธรรมของผู้เรียน ความแตกต่างในวัฒนธรรมของทั้งสองภาษา เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียน สามารถหลอมรวมวัฒนธรรมของทั้งสองภาษาเข้าด้วยกันได้อย่างลงตัว ไม่เอนเอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง ดังที่ณัฐกานต์ ทวีวัฒนเศรษฐ์ (2563) ได้กล่าวว่า “การผลิตแบบเรียนภาษาจีนที่มีเนื้อหาบทเรียนทันสมัย เพิ่มพูนความรู้ภาษาจีนทั้งทักษะทางภาษา ศิลปวัฒนธรรมไทย-จีนเชิงเปรียบเทียบ ให้ผู้เรียนมีความรู้ทางสังคมพหุวัฒนธรรม” เมื่อเข้าใจถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมของภาษาทั้งสองแล้ว การเรียนภาษาที่สองก็จะราบรื่นยิ่งขึ้น

3. ด้านมาตรฐาน

ในด้านมาตรฐาน หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างของหลักสูตรภาษาจีน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารภาษาจีนทั้ง 4 ด้านได้อย่างถูกต้องและราบรื่น ในด้านคำศัพท์ Zhao Jinming (赵金铭.2004,2005) ได้ชี้ว่า “ปัญหาของการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาจีนคือปัญหาในการคัดเลือกคำศัพท์ ความชัดเจนในการกำหนดปริมาณคำศัพท์ การปรากฏคำก่อน-หลังในตำราเรียนและขาดความต่อเนื่องของการปรากฏคำนั้นซ้ำ ๆ” ดังนั้นคำศัพท์จะต้องมีความสัมพันธ์กับระดับความยากง่ายในแต่ละชั้นปี จำนวนไม่เยอะและไม่น้อยจนเกินไป และสอดคล้องกับคำศัพท์ในการสอบวัดระดับภาษาจีน

บทเรียนจะต้องไล่ระดับความยากง่ายจากบทที่ง่ายไปบทที่ยาก Shu Dingfang และ Zhuang Zhixiang (束定芳, 庄智象.1996) กล่าวว่า “ควรมีการจัดลำดับโดยเริ่มเรียนจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากหรือมีความซับซ้อนขึ้น” ซึ่งสอดคล้องกับ Ren Jingwen (任景文.2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “หลักการขั้นพื้นฐาน 2 ข้อในการเรียบเรียงตำราเรียนภาษาจีนสำหรับคนต่างชาติคือ ‘เริ่มจากง่ายไปหายาก’ กับ ‘เรียนเนื้อหาที่จำเป็นก่อน’” และเนื้อหาตรงกับจุดประสงค์ของรายวิชา มีการเชื่อมโยงต่อเนื่องและเป็นระบบทั้งหลักสูตร

ไวยากรณ์และข้อสังเกตหรือข้อควรระวัง วัชรภรณ์ จุฑะรงค์ (2560) ได้กล่าวว่า “หนังสือเรียนภาษาจีนจำเป็นต้องมีการอธิบายการใช้ไวยากรณ์ให้ถูกต้องและชัดเจน เพราะไวยากรณ์เป็นส่วนที่สำคัญในการเรียนภาษาต่างประเทศ เมื่อผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไวยากรณ์ที่เรียนก็จะสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง” ข้อสังเกตและควรระวังก็คือเป็นการอธิบายไวยากรณ์ในรูปแบบง่าย เพื่อไม่ให้เกิดแรงกดดันในช่วงชั้นระดับต้น ในส่วนวิชาเฉพาะด้าน ข้อสังเกตและข้อควรระวังถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง และวัชรภรณ์ จุฑะรงค์ (2560) ยังได้กล่าวในส่วนของการฝึกหัดไว้ว่า “แบบฝึกหัดเป็นส่วนเสริมหนังสือเรียนทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ และความรู้ที่เรียนในการทำแบบฝึกหัด ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

การใช้ภาษาจีน” นอกจากนี้แบบฝึกหัดจะต้องครอบคลุมจุดประสงค์ของรายวิชา สามารถนำพาผู้เรียนทบทวนเนื้อหาและเข้าใจได้อย่างถ่องแท้

4. ด้านความน่าสนใจ

ผู้เรียบเรียงหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาที่สองนั้น จำเป็นต้องเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของทั้งสองภาษา มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการสอนภาษาจีนพอสมควร เพื่อให้หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนมีความน่าสนใจ ไม่เอนเอียงไปทางวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง สอดคล้องกับยุคสมัยและสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการเรียบเรียงหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอน ในด้านการออกแบบรูปเล่มต้องคำนึงถึงการจัดวางรูปเล่ม ตัวอักษร ขนาดตัวอักษร และจำนวนตัวอักษรในแต่ละย่อหน้า ทั้งนี้ Yang Jizhou (杨寄洲, 2003) กล่าวว่า “การออกแบบรูปเล่มจะไม่น่าสนใจหากขาดรูปภาพประกอบ” ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาหลักในการเรียบเรียงหนังสือ ในส่วนของภาพประกอบนั้นสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (2557) ก็ได้กล่าวไว้ว่า “การมีภาพประกอบเป็นการเสริมความเข้าใจ ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพ เข้าใจได้เร็วและดียิ่งขึ้น และเมื่อหนังสือเรียนมีแต่ตัวอักษรอาจจะเป็นที่น่าเบื่อหน่าย” ดังนั้น การเพิ่มภาพประกอบที่น่าสนใจจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาที่เรียนและนำไปใช้ได้ ทั้งยังสามารถเพิ่มแรงดึงดูดในการเรียนของผู้เรียน

ในด้านของแบบฝึกหัด เซวานี เกิดเพทวงศ์ (2524) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกหัดไว้ว่า “แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและช่วยให้ครูทราบผลการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด” นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะภาษาจีนและทบทวนความรู้ที่เรียนไปด้วยตัวเองแล้ว แบบฝึกหัดควรมีความหลากหลาย ดึงดูดความสนใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีนที่เปิดทำการเรียนการสอนในสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
2. เพื่อหาแนวทางการเลือกใช้หนังสือแบบเรียนและพัฒนาเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาจีนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ให้มีความพร้อมทางทักษะภาษาแห่งศตวรรษที่ 21

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีนที่เปิดสอนทั้งหมด 32 รายวิชา ไม่รวมรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาษาจีนในปีการศึกษา 2563 ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเลือกใช้หนังสือแบบเรียนและการเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอน

2. ขั้นตอนการวิจัย การศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีนที่เปิดสอนทั้งหมด 32 รายวิชา ไม่รวมรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในปีการศึกษา 2563 ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ซึ่งนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหาของแต่ละช่วงชั้นปีออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความเหมาะสม 2) ด้านความสอดคล้อง 3) ด้านมาตรฐาน 4) ด้านความน่าสนใจ โดยศึกษาเอกสารต่าง ๆ หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนที่เปิดสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีนที่เปิดสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

4.2 คณะผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหาของแต่ละช่วงชั้นปีออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านความเหมาะสม (2) ด้านความสอดคล้อง (3) ด้านมาตรฐาน (4) ด้านความน่าสนใจ

4.3 คณะผู้วิจัยดำเนินการสรุปปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีน

ผลการวิจัย

จากการสำรวจหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีนที่เปิดสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ทั้ง 32 รายวิชา พบว่าใช้หนังสือแบบเรียน 11 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 35.48 และมีรายวิชาที่ใช้เอกสารประกอบการสอน 21 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 64.52 ซึ่งเห็นได้ชัดว่าวิชาที่ใช้เอกสารประกอบการสอนมีอัตราส่วนมากกว่าหนังสือแบบเรียนและยังขาดความเชื่อมโยงต่อเนื่องเป็นระบบทั้งหลักสูตร โดยคณะผู้วิจัยมองว่าหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนควรคำนึงถึงหลักปัจจัยในการเรียบเรียงดังนี้ 1) ความเหมาะสม 2) ความสอดคล้อง 3) มาตรฐาน 4) ความน่าสนใจ

จากการศึกษาการใช้หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนภาษาจีนในสาขาวิชาภาษาจีนที่เปิดทำการเรียนการสอน โดยแบ่งเป็นแต่ละช่วงชั้นปี เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการใช้และเลือกใช้ ซึ่งได้ยกตัวอย่างรายวิชาที่มีจุดเด่นหรือพบเห็นปัญหาได้อย่างชัดเจนและบางประเด็นอาจกล่าวในภาพรวมได้ดังนี้

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ชั้นปีที่ 1

ตารางที่ 1 : ตารางการใช้หนังสือเรียนและเอกสารประกอบการสอน ชั้นปีที่ 1

ชื่อรายวิชา	สื่อการสอน
ภาษาจีน 1	《初级汉语（一）》 任景文 se-ed
การฟังและการพูดภาษาจีน 1	《HSK 标准教程 1》 北京语言大学出版社
ระบบเสียงภาษาจีน	เอกสารประกอบการสอน
ภาษาจีน 2	《初级汉语（一）》 任景文 se-ed
การฟังและพูดภาษาจีน 2	《HSK 标准教程 2》 北京语言大学出版社
ศิลปะจีน	เอกสารประกอบการสอน
การอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นจีน	เอกสารประกอบการสอน

จากการสำรวจพบว่าชั้นปีที่ 1 มีจำนวน 7 รายวิชา มีการใช้หนังสือแบบเรียน 4 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีการใช้เอกสารประกอบการสอน 3 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 42.86

1. ด้านความเหมาะสม หนังสือแบบเรียนหรือเอกสารประกอบการสอนที่ผู้สอนเลือกใช้นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยหนังสือภาษาจีนระดับต้นมีการเรียบเรียงให้เหมาะสมกับคนไทยโดยเฉพาะมีคำอธิบายเป็นภาษาจีนและภาษาไทยควบคู่กัน ในส่วนของเอกสารประกอบการสอน ในรายวิชาการอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นจีน เนื่องจากระดับความรู้ภาษาจีนที่ไม่เท่ากันของผู้เรียน ผู้สอนจึงได้เลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป ไม่ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจหรือเกิดความหวาดกลัวที่จะเรียนในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต

2. ด้านความสอดคล้อง หนังสือแบบเรียนรายวิชาภาษาจีน 1-2 การฟังและการพูดภาษาจีน 1-2 ที่ผู้สอนเลือกใช้นั้น เป็นหนังสือแบบเรียนที่เป็นชุดเดียวกัน เพื่อให้มีเนื้อหาที่ต่อเนื่อง เป็นระบบและมีการเชื่อมโยงไปในระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไป ในส่วนของเอกสารประกอบการสอนรายวิชาศิลปะจีนและรายวิชาการอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นจีน ผู้สอนได้สอดแทรกเนื้อหาทางศิลปวัฒนธรรม สะท้อนวิถีชีวิตแนวคิดและความเป็นอยู่ของชาวจีน สร้างพื้นฐานความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียน

3. ด้านมาตรฐาน Ren Jingwen (任景文.2562) กล่าวว่า “หลักการขั้นพื้นฐาน 2 ข้อในการเรียบเรียงตำราเรียนภาษาจีนสำหรับคนต่างชาติคือ ‘เริ่มจากง่ายไปหายาก’ กับ ‘เรียนเนื้อหาที่จำเป็นก่อน’” โดยหนังสือที่ผู้สอนเลือกใช้ในระดับนี้คือหนังสือภาษาจีนระดับต้น เป็นหนังสือที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง เนื้อหาได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและมียอดพิมพ์มากกว่าแสนเล่ม ในส่วนของแบบฝึกหัดมีมากกว่า

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

10 แบบ ทำให้ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาและมีความเข้าใจในบทเรียนได้มากขึ้น ในส่วนของเอกสารประกอบการสอน เนื่องจากจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชามีความแตกต่างกัน รายวิชาระบบเสียงภาษาจีน ยากที่จะตรวจสอบในเรื่องของมาตรฐาน ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและปัจจัยหลายอย่าง รวมถึงเทคนิคการสอนและการฝึกฝนของตัวนักศึกษาเอง รายวิชาศิลปะจีนเลือกจากความสนใจของผู้เรียน รายวิชาการอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นจีน ได้คำนึงถึงหลักแนวคิด คติพจน์ สอดแทรกศิลปวัฒนธรรมเป็นสำคัญ วิชาเหล่านี้จึงไม่สามารถใช้มาตรฐานของการสอบวัดระดับเข้ามาเป็นตัวตัดสินได้ แต่ได้คำนึงถึงจุดประสงค์รายวิชาเป็นสำคัญ เอกสารประกอบการสอนของรายวิชาเหล่านี้จึงอาจจะละเลยมาตรฐานในบางส่วนไปบ้าง

4. ด้านความน่าสนใจ รายวิชาศิลปะจีน จากประสบการณ์ของผู้สอนที่ได้กลั่นกรองเนื้อหาที่เคยสอนมาแล้วในหลายปีที่ผ่านมา ทราบได้ว่าผู้เรียนมีความสนใจในศิลปะด้านใด จึงเรียบเรียงเป็นเนื้อหาในบทเรียนที่มีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่ผู้เรียนสนใจ ในรายวิชาการอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นจีน เอกสารประกอบการสอนได้เลือกเนื้อหาที่มีความหลากหลาย สามารถสะท้อนถึงภูมิหลังวัฒนธรรมของประเทศจีนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการเลือกเนื้อหาต้องคำนึงถึงบริบทของผู้เรียนเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันการเลือกรูปภาพประกอบเองก็ต้องดึงดูดความสนใจของผู้เรียนด้วย

ชั้นปีที่ 2

ตารางที่ 2 : ตารางการใช้หนังสือเรียนและเอกสารประกอบการสอน ชั้นปีที่ 2

ชื่อรายวิชา	สื่อการสอน
ภาษาจีน 3	《初级汉语（二）》 任景文 se-ed
การฟังและการพูดภาษาจีน 3	《标准教程 3》 北京语言大学出版社
การอ่านและการเขียนภาษาจีน 1	เอกสารประกอบการสอน
วิวัฒนาการอักษรจีน 2	เอกสารประกอบการสอน
ภาษาจีน 4	《初级汉语（二）》 任景文 se-ed
การฟังและพูดภาษาจีน 4	《标准教程 4(上)》 北京语言大学出版社
การอ่านและการเขียนภาษาจีน 2	เอกสารประกอบการสอน
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศจีน	เอกสารประกอบการสอน

จากการสำรวจพบว่าชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 8 รายวิชา มีการใช้หนังสือแบบเรียน 4 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 50 มีการใช้เอกสารประกอบการสอน 4 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 50

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

1. ด้านความเหมาะสม หนังสือแบบเรียนที่ผู้สอนเลือกใช้เป็นหนังสือชุดเดียวกัน ต่อเนื่องจากชั้นปีที่ 1 คือ หนังสือแบบเรียนรายวิชาภาษาจีน 3-4 การฟังและการพูดภาษาจีน 3-4 ในส่วนของเอกสารประกอบการสอน ผู้สอนได้เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน เช่น รายวิชาอ่านเขียน ผู้สอนได้เลือกบทเรียนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนและเนื้อหาหลากหลาย

2. ด้านความสอดคล้อง หนังสือแบบเรียนนอกจากเป็นชุดเดียวกันตามความเหมาะสมของผู้เรียนแล้วยังได้คำนึงถึงความสอดคล้องในการใช้งาน รวมถึงการสอบวัดระดับเป็นสำคัญ ในส่วนเอกสารประกอบการสอนได้ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับการใช้งาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์ รวมถึงการสอบวัดระดับภาษาจีนในระดับ 4 เช่น ในรายวิชาการอ่านและการเขียนภาษาจีน จะช่วยเสริมทักษะด้านการอ่านและการเขียนเพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้เป็นแนวทางในการสอบวัดระดับได้

3. ด้านมาตรฐาน คณะผู้วิจัยได้เลือกหนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนชั้นปี 2 ภาคเรียนที่ 2 ซึ่งเป็นชั้นปีที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสัมพันธ์ใกล้เคียงกับการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK4) จำนวน 1200 คำ จึงได้เลือกรายวิชาเอกบังคับ 3 รายวิชา ได้แก่ ภาษาจีน 4 การฟังและการพูดภาษาจีน 4 การอ่านและการเขียนภาษาจีน 2 มาเปรียบเทียบในด้านคำศัพท์ ดังนี้

ตารางที่ 3 : ตารางเปรียบเทียบคำศัพท์

วิชา	จำนวนบท (บท)	จำนวน คำศัพท์ (คำ)	จำนวนคำศัพท์ HSK4 (คำ)	จำนวนคำศัพท์ HSK4 (ร้อยละ)
ภาษาจีน 4	10	382	161	42.15
การฟังและการพูดภาษาจีน 4	10	291	284	97.59
การอ่านและการเขียนภาษาจีน 2	8	259	153	59.07
รวม	28	932	598	64.16

เมื่อนำคำศัพท์ของทั้ง 3 รายวิชามารวมกัน พบว่ามีคำศัพท์ทั้งหมด 932 คำ เฉลี่ยรายวิชาละ 311 คำ โดยมีคำศัพท์ที่ใช้ในการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK 4) 598 คำ เฉลี่ยรายวิชาละ 199 คำ คิดเป็นร้อยละ 64.16 ของคำศัพท์ในหนังสือทั้งหมด ซึ่งหากตัดคำศัพท์ที่ซ้ำกันออกไป พบว่ามีคำศัพท์ที่ใช้ในการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK 4) เพียง 514 คำ คิดเป็นร้อยละ 42.83 จะเห็นได้ว่าการเลือกหนังสือแบบเรียนและการเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนยังมีข้อควรปรับปรุงในเรื่องของมาตรฐานในด้านจำนวนคำศัพท์ใหม่ในบทเรียนของบางรายวิชาที่ยังไม่สัมพันธ์กับการสอบวัดระดับ (HSK 4)

4. ด้านความน่าสนใจ หนังสือแบบเรียนที่ใช้มีมาตรฐานในตัวเอง เพราะได้ถูกประเมินวิเคราะห์คำนึงถึงความน่าสนใจขององค์ประกอบ ทั้งการจัดรูปเล่ม การใช้รูปภาพประกอบและแบบฝึกหัดมาแล้วเป็นอย่างดี ในส่วนของเอกสารประกอบการสอน รายวิชาวิวัฒนาการอักษรจีนและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศจีน เป็นวิชาที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเข้าใจเนื้อหาที่เกี่ยวกับประเทศจีนและความเป็นมาของอักษรจีน ซึ่งบางเนื้อหา

广西中医药大学
GUANGXI UNIVERSITY OF CHINESE MEDICINE

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ค่อนข้างเข้าใจยาก ผู้สอนจึงได้ปรับให้มีความน่าสนใจด้วยการมีรูปภาพประกอบเพื่อเสริมความเข้าใจ รวมถึงการปรับเนื้อหาให้มีความทันสมัย พร้อมทั้งปรับปรุงข้อมูลให้ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและเลือกหัวข้อที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับบทเรียนมากขึ้น

ชั้นปีที่ 3

ตารางที่ 4 : ตารางการใช้หนังสือเรียนและเอกสารประกอบการสอน ชั้นปีที่ 3

ชื่อรายวิชา	สื่อการสอน
การอ่านและการเขียนภาษาจีน 3 หลักไวยากรณ์จีน 1	เอกสารประกอบการสอน 《汉语语法教学》 北京语言 大学出版社
ประวัติศาสตร์จีน วรรณคดีจีนเบื้องต้น	เอกสารประกอบการสอน เอกสารประกอบการสอน
ภาษาจีนจากภาพยนตร์และละครโทรทัศน์	เอกสารประกอบการสอน
ชื่อรายวิชา	สื่อการสอน
หลักไวยากรณ์จีน 2	《汉语语法教学》 北京语言 大学出版社
การแปล 1 วัฒนธรรมจีน	เอกสารประกอบการสอน 《中国文化》 北京语言大学 出版社
การเขียนภาษาจีนเชิงธุรกิจ ภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวและโรงแรม 1	เอกสารประกอบการสอน เอกสารประกอบการสอน

จากการสำรวจพบว่าชั้นปีที่ 3 มีจำนวน 10 รายวิชา มีการใช้หนังสือแบบเรียน 3 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 30 มีการใช้เอกสารประกอบการสอน 7 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 70

1. ด้านความเหมาะสม ในการเลือกใช้หนังสือแบบเรียนรายวิชาหลักไวยากรณ์จีน 1-2 รายวิชา วัฒนธรรมจีน และรายวิชาหลักไวยากรณ์จีนเป็นวิชาเฉพาะด้าน ผู้สอนเลือกใช้หนังสือที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง อีกทั้งยังมีการจัดลำดับความยากง่ายและความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนที่จะทำความเข้าใจในเนื้อหาได้ ในส่วนเอกสารประกอบการสอน เช่น รายวิชาวรรณคดีและรายวิชาประวัติศาสตร์มีหนังสือแบบเรียนจำนวนมาก แต่ยังไม่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ซึ่งหนังสือเหล่านั้นมีจำนวนหัวข้อค่อนข้างมากและบางหัวข้อซับซ้อนยากเกินกว่าจะเข้าใจ จึงทำให้ผู้สอนได้เรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

2. ด้านความสอดคล้อง รายวิชาวัฒนธรรมจีนเลือกใช้หนังสือแบบเรียนจากประเทศจีนที่สอดคล้องและมุ่งเน้นในวัฒนธรรมจีนโดยเฉพาะ เนื่องด้วยตัวผู้สอนเองก็เป็นผู้ศึกษาภาษาที่สอง ไม่ได้มีภูมิหลังเกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมจีนโดยตรง จึงจำเป็นต้องพึ่งพาหนังสือแบบเรียนที่มีความจำเพาะเจาะจงและสอดคล้องกับวัฒนธรรมจีน ในส่วนของรายวิชาอื่น ๆ ที่ใช้เอกสารประกอบการสอน ผู้สอนเลือกเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชานั้น ๆ

3. ด้านมาตรฐาน หนังสือแบบเรียนที่ใช้ในรายวิชาหลักไวยากรณ์จีนมีความเป็นมาตรฐานสูง เนื่องจากเป็นหนังสือของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงเป็นอันดับต้น ๆ ในด้านการเรียนการสอนภาษาจีน เอกสารประกอบการสอนส่วนใหญ่ในส่วนของข้อสังเกตและข้อควรระวังที่เป็นเนื้อหาจำเป็นแต่กลับไม่พบในเนื้อหาของรายวิชา เช่น รายวิชาการแปล 1 คำศัพท์เฉพาะที่มีความหมายโดยนัย ความหมายของคำศัพท์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ต้องคำนึงถึงคำศัพท์ที่เหมาะสมและภูมิหลังวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมายอีกด้วย รายวิชาการเขียนภาษาจีนเชิงธุรกิจ ข้อสังเกตและข้อควรระวังในการทำธุรกิจร่วมกับชาวจีน รายวิชาภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวและโรงแรม 1 ข้อควรระวังในเรื่องของภาษี การสูบบุหรี่ในห้องพักและที่สาธารณะ ที่มักจะมีปัญหาและเกิดข้อพิพาทได้บ่อยครั้ง กลับไม่พบในเนื้อหาซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องอธิบายเพิ่มเติม ข้อสังเกตหรือข้อควรระวังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีน ซึ่งเนื้อหาถูกปรับให้มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังวัฒนธรรมแล้ว เพียงแต่ขาดการอธิบายข้อสังเกตและข้อควรระวัง ในส่วนนี้จะทำให้แบบเรียนหรือเอกสารประกอบการสอนขาดความเป็นมาตรฐาน

4. ด้านความน่าสนใจ หนังสือแบบเรียนรายวิชาวัฒนธรรมจีนเป็นหนังสือที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมีความน่าสนใจ เนื้อหาครอบคลุม มีภาพประกอบที่สีสันสดใส เฉลี่ย 5-6 รูปต่อบทเรียน มีแบบฝึกหัดที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนอย่างอิสระ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างสองวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทั้งนี้หนังสือดังกล่าวใช้ภาษาจีนอธิบายทั้งหมด ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาไปในเวลาเดียวกัน ในส่วนรายวิชาอื่น เนื่องจากหนังสือรายวิชาภาษาจีนจากภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ที่มีอยู่นั้นค่อนข้างล้าสมัย จากแบบเรียนที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือเรียนภาษาจีนจากภาพยนตร์ (《看电影学汉语》.2005) ของหวางเสี่ยวหลิง (王晓凌) หนังสือเรียนภาษาจีนจากภาพยนตร์ (《看电影学汉语》.2011) ของจ้าวอวิ้นฮุยและหลิวเสี่ยวอู๋ (赵昀辉, 刘晓雨) จะเห็นได้ว่าแบบเรียนดังกล่าวจัดพิมพ์ขึ้นมาหลายปีแล้ว ค่อนข้างล้าสมัย ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึงต้องเลือกภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ที่เข้ากับยุคสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมภาพยนตร์โทรทัศน์มาเป็นสื่อในการเรียนการสอน ซึ่งสื่อดังกล่าวมีคำศัพท์ การใช้ภาษาและการสื่อสารที่เป็นปัจจุบัน เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความต้องการของผู้เรียน จึงได้เรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนขึ้นมาใหม่เพื่อให้เกิดความน่าสนใจได้มากกว่า

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ชั้นปีที่ 4

ตารางที่ 5 : ตารางการใช้หนังสือเรียนและเอกสารประกอบการสอน ชั้นปีที่ 4

ชื่อรายวิชา	สื่อการสอน
การแปล 2	เอกสารประกอบการสอน
การสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ	เอกสารประกอบการสอน
ภาษาจีนเพื่อธุรกิจการค้า	เอกสารประกอบการสอน
ภาษาจีนในวงการสื่อสารมวลชน	เอกสารประกอบการสอน
การสนทนาภาษาจีนในการทำงาน	เอกสารประกอบการสอน
สำนวนและสุภาษิตจีน	เอกสารประกอบการสอน
ภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวและโรงแรม 2	เอกสารประกอบการสอน
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านภาษาจีน	-

จากการสำรวจพบว่าชั้นปีที่ 4 มีจำนวน 7 รายวิชา ไม่รวมวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านภาษาจีน พบว่ามีการใช้เอกสารประกอบการสอนทุกรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 100

1. ด้านความเหมาะสม วัชรภรณ์ จุฑะรงค์ (2560) กล่าวว่า “ปัญหาเกี่ยวกับหนังสือเรียนภาษาจีนและสถานการณ์เกี่ยวกับหนังสือเรียนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ยังขาดแคลนหนังสือเรียนภาษาจีนในบางวิชา เช่น วิชาการแปลพื้นฐาน การแปลภาษาจีนเชิงธุรกิจการค้า การเขียน ภาษาจีนเพื่อการโรงแรม ภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาจีนเพื่องานด้านธุรกิจการบิน เป็นต้น” ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่สาขาภาษาจีนประสบอยู่ในปัจจุบัน จึงทำให้ผู้สอนจำเป็นต้องเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนที่เหมาะสมกับรายวิชานั้น ๆ

2. ด้านความสอดคล้อง เนื่องจากรายวิชาในชั้นปีที่ 4 ยังคงขาดแคลนหนังสือแบบเรียนที่มีความเหมาะสม ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจึงเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนขึ้น ซึ่งเอกสารประกอบการสอนทั้งหมดทุกรายวิชาเรียบเรียงขึ้นตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาและคำนึงถึงการใช้งาน รวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคตและมีความสอดคล้องกับหลากหลายอาชีพ โดยภาพรวมเอกสารประกอบการสอนสอดคล้องเหมาะสมกับรายวิชา แต่ยังคงขาดในเรื่องของมาตรฐานและความน่าสนใจ

3. ด้านมาตรฐาน เนื่องจากความขาดแคลนหนังสือแบบเรียนหรือเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่ใช้สอนที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้สอนต้องทำการเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความยากต่อการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพของเนื้อหา และยังไม่เคยได้เสนอกลับกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเอกสารประกอบการสอนในรายวิชานั้น ๆ ดังจะเห็นได้จากตาราง

广西中医药大学
GUANGXI UNIVERSITY OF CHINESE MEDICINE

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ตารางที่ 6 : ตารางรายวิชาเปรียบเทียบบทเรียนและแบบฝึกหัด

ชื่อรายวิชา	จำนวนบทเรียน	จำนวนแบบฝึกหัด (แบบ)
การแปล 2	8	5
การสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ	12	3
ภาษาจีนเพื่อธุรกิจการค้า	8	7
ภาษาจีนในวงการสื่อสารมวลชน	10	2
การสนทนาภาษาจีนในการทำงาน	9	4
สำนวนและสุภาษิตจีน	10	3
ภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวและโรงแรม 2	8	3
เฉลี่ย	9.29	3.86

เอกสารประกอบการสอนภาษาจีนในช่วงชั้นปีที่ 4 มีจำนวนบทเรียนเฉลี่ย 9.29 บท ซึ่งใกล้เคียงค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่สาขาวิชาตั้งเป้าหมายไว้จำนวน 10-12 บทเรียนขึ้นอยู่กับรายวิชา หากเป็นรายวิชาเฉพาะที่มีการปฏิบัติก็อาจจะเหลือเพียง 8 บทเรียน ในส่วนของแบบฝึกหัดเฉลี่ย 3.86 แบบ จากผลเฉลี่ยของจำนวนแบบฝึกหัดของรายวิชาต่าง ๆ นั้น ยังคงขาดความหลากหลาย ซึ่งส่งผลต่อมาตรฐานและความน่าสนใจของเอกสารประกอบการสอน ซึ่งสอดคล้องกับวัชราภรณ์ จุฑะรงค์ (2560) ที่เคยกล่าวว่า “แบบฝึกหัดเป็นส่วนเสริมหนังสือเรียนทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษา เป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ และความรู้ที่เรียนในการทำแบบฝึกหัด แบบฝึกหัดยังช่วยเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีน”

4. ด้านความน่าสนใจ เอกสารประกอบการสอนภาษาจีนในช่วงชั้นปีที่ 4 ยังคงขาดแบบฝึกหัดที่มีความหลากหลาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความน่าสนใจและแรงจูงใจในการใช้เอกสารประกอบการสอนด้วย อีกทั้งการใช้ภาพประกอบบางส่วนยังไม่สามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน เช่น ภาพประกอบเนื้อหา รายวิชาภาษาจีนในวงการสื่อสารมวลชน

科学减重原则一：合理的减重速度

体重不宜骤减，匀速平稳是关键。具体来说，合理的减重速度应控制在每周降低体重0.5~1.0公斤，使体重逐渐缓慢地降低至目标水平。

科学减重原则二：日常控制饮食

减重膳食构成的基本原则为低能量、低脂肪、适量优质蛋白质、含复杂碳水化合物（如谷类）；增加新鲜蔬菜和水果在膳食中的比重。合理的减重膳食应在膳食营养平衡的基础上减少每日摄入的总热量。既要满足人体对营养素的需要，又要使热量的摄入低于机体的能量消耗，让身体中的一部分脂肪氧化以供机体能量消耗所需。

รูปที่ 1 บทที่ 2 รายวิชาภาษาจีนในวงการสื่อสารมวลชน
ที่มา : มัลลิกา ดวงภักดี (2563: เลขหน้า 41)

รูปที่ 2 รูปภาพประกอบตัวอย่าง
ที่มา : <https://www.winkwhiteclub.com/2018/04/lose-weight.html>

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14

"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

เนื้อหาบทที่ 2 หน้า 41 เป็นเนื้อหาเชิงวิชาการที่เกี่ยวกับการลดน้ำหนักและการควบคุมอาหารที่ถูกวิธี คณะผู้วิจัยเห็นว่าภาพประกอบมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากจะต้องสามารถสื่อความหมายที่ตรงกับเนื้อหา และยังสามารถดึงดูดผู้เรียนความสนใจของผู้เรียนได้เช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาพประกอบในรูปที่ 1 ยังไม่สามารถสื่อความหมายที่สอดคล้องกับเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้ยกตัวอย่างรูปที่ 2 ที่มีความเหมาะสมสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนและน่าสนใจ มีความสัมพันธ์กับเนื้อหามากกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอน คณะผู้วิจัยพบว่า

1. หนังสือแบบเรียน

ข้อดีจากการเลือกใช้หนังสือแบบเรียน โดยทั่วไปถูกเรียบเรียงขึ้นตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยจำเพาะเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งยังมีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นมาตรฐาน มีการศึกษาคำศัพท์และเรียบเรียงเนื้อหาบทเรียนอย่างเป็นระบบ การอธิบายไวยากรณ์ถูกต้องแม่นยำ แบบฝึกหัดครอบคลุมทุกจุดประสงค์ การเรียนรู้และดึงดูดความสนใจ ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเองและเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น มีการจัดรูปเล่มได้อย่างเป็นระเบียบ น่าอ่าน มีภาพประกอบที่ดึงดูด มีแบบฝึกหัดที่หลากหลาย สีสันสวยงาม ทำให้เกิดความน่าสนใจ

ข้อควรระวังในการเลือกใช้หนังสือแบบเรียน เนื้อหาบางส่วนอาจจะไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เรียนในรายวิชานั้น ๆ เพราะเนื้อหาในหนังสือมีความเป็นกลาง ไม่จำเพาะเจาะจง อีกทั้งไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้กับรายวิชาที่สอนโดยเฉพาะ เนื้อหาอาจมีมากหรือน้อยเกินไป ระยะเวลากับเนื้อหาอาจจะไม่สัมพันธ์กัน ยากต่อการจัดสรรและควบคุมเวลาในการจัดการเรียนการสอน คำศัพท์หรือเนื้อหาของหนังสือแบบเรียนบางเล่มไม่มีการแปลและคำอธิบายภาษาไทย ขาดการคำนึงถึงภูมิหลังวัฒนธรรมและการใช้ภาษาของผู้เรียน เพราะไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อผู้เรียนชาวไทยโดยเฉพาะ บางเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับบริบทการใช้ของผู้เรียนชาวไทย

2. เอกสารประกอบการสอน

ข้อดีของเอกสารประกอบการสอน ผู้สอนได้คำนึงถึงความเหมาะสมในระดับชั้น ระยะเวลา ความสามารถ จุดประสงค์และเป้าหมายของผู้เรียน มีการคำนึงถึงภูมิหลังของวัฒนธรรมทั้งสองภาษาเป็นอย่างดี มีคำแปลและอธิบายภาษาไทย หากพบปัญหาในเอกสารประกอบการสอนก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันที และสามารถปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา โดยพิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้งาน รวมถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนที่ควรได้รับในอนาคต

ข้อควรระวังของเอกสารประกอบการสอน เมื่อผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้อย่างอิสระจึงทำให้ยากต่อการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานให้เป็นหนึ่งเดียว ขาดความต่อเนื่องและเป็นระบบ ขาดการคำนึงอย่างรอบด้าน ในส่วนของการเลือกใช้คำศัพท์และเรียบเรียงบทเรียนที่ขาดการวิเคราะห์และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และไม่สัมพันธ์กับการสอบวัดระดับภาษาจีน การอธิบายข้อสังเกตและข้อควรระวังที่จำเป็น และการอธิบายไวยากรณ์ที่ไม่ครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้เท่าที่ควร ประเภทและจำนวนของแบบฝึกหัดค่อนข้างน้อย

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ทำให้ผู้เรียนขาดการฝึกฝนทบทวนในบางทักษะ การจัดรูปแบบยังไม่น่าสนใจ ขาดการแทรกรูปภาพประกอบ หรือภาพประกอบที่ยังไม่สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน แบบฝึกหัดก็ยังไม่ดึงดูดความสนใจเท่าที่ควร เห็นได้ว่าการเลือกใช้หนังสือแบบเรียนและการเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนมีทั้งข้อดีและข้อควรระวังหลายประการ ซึ่งผู้สอนควรพิจารณาให้รอบด้าน

ข้อเสนอแนะ

หนังสือแบบเรียนและเอกสารประกอบการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นสื่อหลักที่มีบทบาทต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยกำหนดแนวทางการเรียนการสอนในห้องเรียน หากเลือกใช้หรือเรียบเรียงได้ดีแล้วก็จะทำให้สะดวกต่อการสอน ง่ายต่อการเรียนรู้ และเข้าใจ หากเลือกใช้หรือเรียบเรียงได้ไม่ดีก็จะกระทบต่อผู้เรียนและไม่สามารถนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

หลักสำคัญในการเลือกใช้หนังสือแบบเรียนและการเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนควรกำหนดเนื้อหาให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คำนึงถึงรายละเอียดของคำศัพท์ บทเรียน ไวยากรณ์ แบบฝึกหัดให้รอบด้าน รวมถึงเลือกใช้ภาพประกอบที่สื่อความหมายและดึงดูดความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ พัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคปัจจุบัน ในวิชาที่มีความเชื่อมโยงกัน ผู้สอนจำเป็นต้องมีการสื่อสารและทำความเข้าใจซึ่งกันและกันเพื่อบูรณาการเนื้อหาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีการเชื่อมโยงต่อเนื่องเป็นระบบทั้งหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมทางทักษะภาษาแห่งศตวรรษที่ 21

หากจำเป็นต้องเรียบเรียงเอกสารการสอนขึ้นมาเอง ผู้เรียบเรียงต้องมีความละเอียดรอบคอบ เพราะการเรียบเรียงภาษาต่างประเทศเป็นงานที่ยากลำบาก ถึงแม้ว่าผู้สอนได้พยายามสุดความสามารถแล้ว แต่เนื่องจากความรู้ความสามารถที่มีขีดจำกัด ทำให้ไม่สามารถเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนได้อย่างสมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องหาความร่วมมือจากอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ สำนักพิมพ์ องค์กรหรือสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศร่วมกันผลิตหนังสือแบบเรียน เอกสารตำราที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนชาวไทย

เอกสารอ้างอิง

- เชาวนี เกิดเททางค์. (2524). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยใช้แบบฝึกกับไม่ใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐกานต์ ทวีวัฒน์เศรษฐ์. (2563). การศึกษาแบบเรียนรายวิชาภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านความสอดคล้องและต่อเนื่องกับแบบเรียนรายวิชาภาษาจีนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในระดับอุดมศึกษา ให้มีความพร้อมทางทักษะภาษาแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 13(2), 487 - 508.

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

- นริศ วศินานนท์. (2559ก). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 9(2): 263 - 287.
- นริศ วศินานนท์. (2559ข). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับอุดมศึกษา. สำนักเลขาธิการการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- วัชรภรณ์ จุฑะรงค์. (2560). หนังสือเรียนภาษาจีนกับการพัฒนาทักษะภาษาจีนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 8(1), 1 - 16.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2557). คู่มือการเขียนหนังสือ/ตำราทางวิชาการ. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- 任景文. (2562). *ภาษาจีนระดับต้น1(ฉบับปรับปรุง)*. 11. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- 李泉. (2004). 论对外汉语教材的针对性[J]. *世界汉语教学*, (02):49-57+3.
- 李泉. (2007). 论对外汉语教材的实用性[J]. *语言教学与研究*, (03):28-35.
- 刘洵. (2000). *对外汉语教育学引论*[M].北京:北京语言大学出版社.
- 吕必松.(1993). 对外汉语教学概论(讲义)(续五) 第四章 教学过程和教学活动[J]. *世界汉语教学*, (03):206-219.
- 吕必松. (2007). *汉语和汉语作为第二语言教学*[M].北京:北京大学出版社.
- 鲁健骥. (1983). 基础汉语教学的一次新的尝试——教学实验报告 《语言教学与研究》 第4期.
- 束定芳,庄智象. (1994). 外语、第二语言、母语及其它 [J]. *外语教学*, (02):15-19.
- 杨寄洲. (2003). 编写初级汉语教材的几个问题 [J]. *语言教学与研究*, (04):52-57.
- 杨石泉. (1991). 教材语料的选择[J]. *世界汉语教学*, (01):40-42.
- 赵金铭. (2004,2005). *对外汉语教学理论*[M].北京: 商务印书馆.
- 赵贤州. (1988). 建国以来对外汉语教材研究报告[C].第二届国际汉语教学讨论会论文选.北京:北京语言学院.